

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันการใช้ผลิตภัณฑ์ของช่างเสริมสวย
 ในตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
 FACTORS AFFECTING TO PREVENTIVE BEHAVIORS FROM BEAUTY
 PRODUCTS USE AMONG BEAUTICIAN WORKERS IN BAN MAI SUB-DISTRICT,
 MUEANG NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

ณฤดี พูลเกษม^{*1} นิภาพร บุญผูก² สิริมา จันทร์ละออ³ และ สุमितตรา ดาดิ⁴

^{1,2,3,4} อาจารย์ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย,
 วิทยาลัยนครราชสีมา

*ผู้รับผิดชอบบทความ : Yantawan.mph@gmail.com

Naruedee Poonkasem^{*1} Niphaporn Bunphuk² Sirima Chanlao³ and Sumittra Dadee⁴

^{1,2,3,4} Lecturer-Bachelor of Science Program in Occupational Health and Safety,
 Nakhonratchasima College

*Corresponding author: Yantawan.mph@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันจากการใช้ผลิตภัณฑ์ของช่างเสริมสวยในตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่าง คือ ช่างเสริมสวยที่ปฏิบัติงานในร้านเสริมสวยในเขตพื้นที่ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 35 คน ที่มีการสัมผัสกับผลิตภัณฑ์แอมโมเนียและสารกลุ่มเปอร์ออกไซด์เป็นองค์ประกอบ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยปรับขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ช่างเสริมสวยมีการรับรู้ความรุนแรงจากการใช้สารเคมีอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 97.14 มีการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการได้รับอันตรายจากการใช้สารเคมีอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 57.14 มีการรับรู้ความสามารถในการป้องกันตนเองจากการใช้สารเคมีอยู่ในระดับสูง

Received: 13 November 2021

Revised: 17 June 2022

Accepted: 17 June 2022

Online publication date: 26 June 2022

คิดเป็นร้อยละ 94.29 และมีพฤติกรรมป้องกันการใช้ผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 91.43

2. การรับรู้ความรุนแรงจากการใช้สารเคมี มีสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการใช้ผลิตภัณฑ์ของช่างเสริมสวยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่า $p\text{-value}=.03$ ส่วนการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการได้รับอันตรายจากการใช้สารเคมี และการรับรู้ความสามารถในการป้องกันตนเองจากการใช้สารเคมี ไม่มีสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการใช้ผลิตภัณฑ์ของช่างเสริมสวย

จึงควรมีการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ เช่น การอบรมความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการป้องกันผลกระทบการใช้สารเคมีผลิตภัณฑ์ของช่างเสริมสวย การสร้างสื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับการป้องกันผลกระทบจากการใช้สารเคมีผลิตภัณฑ์ของช่างเสริมสวย

คำสำคัญ : การรับรู้ความสามารถในการป้องกันสารเคมี / พฤติกรรมป้องกัน / ช่างเสริมสวย

Abstract

This cross-sectional descriptive research aimed to study the factors affecting preventive behavior from using products of beauticians in Ban Mai Sub-district. The sample is several 35 beauticians working in beauty salons, Ban Mai Subdistrict, Muang District, Nakhon Ratchasima Province, who were exposed to ammonia and peroxide products. The tools used to collect the data were the questionnaires that were created by the researcher. The statistics used to analyze the data were mean, percentage and standard deviation and Pearson ' s correlation coefficient.

1. Beauticians There is a perception of violence moderate use of chemicals accounting for 97.14 percent. There is a perceived the risk of being exposed to chemical harm at a high level or 57.14 percent. There is a perception a high level of self-defense abilities from the use of chemicals or 94.29 percent. And Beauticians have a high level of preventive behavior of products or 91.43 percent.

2. Perceived violence from the use of chemicals correlated with beautician's product use protection behavior at the statistically significant where $p\text{-value}=.03$. Perceiving the risk of exposure to chemical hazards and perception of

self-protection ability from the chemical has no correlation with the beautician's preventive behavior of using products.

Therefore, activities such as cognitive training should be developed. About the prevention of the effects of chemical products of beauticians. Creating various media on the prevention of the effects of chemical products of beauticians use.

Keywords: Perception of Chemical Protection Ability / Preventive Behavior / Beautician

บทนำ

ปัจจุบันธุรกิจบริการเสริมสวยเป็นธุรกิจหนึ่งที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ธุรกิจเสริมสวยที่ตั้งอยู่ในประเทศไทยมีประมาณ 120,000 ร้าน และมีมูลค่าทางการตลาดรวมถึง 60,000 ล้านบาทต่อปี อีกทั้งอัตราการเติบโตของธุรกิจร้านเสริมสวยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องระหว่างปี 2558-2562 ในระดับร้อยละ 3.4 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2559) เนื่องจากเป็นธุรกิจที่ไม่มีความซับซ้อนสามารถเปิดดำเนินการได้ง่ายในทุกพื้นที่ทั้งในชุมชน หมู่บ้าน และห้างร้านต่างๆ อีกทั้งสามารถสร้างรายได้เป็นอย่างมาก ทำให้ธุรกิจนี้ได้รับความสนใจจากนักลงทุนใหม่ที่ไม่มีความรู้และไม่มีประสบการณ์ในด้านการทำผมมาก่อน โดยเฉพาะจังหวัดที่มีประชากรอยู่กันหนาแน่นมากที่สุดอย่างกรุงเทพมหานคร (กองวิชาการและแผนงานสำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร, 2553) ลักษณะธุรกิจเสริมสวย แบ่งออกเป็น 3 ขนาด ได้แก่ ธุรกิจขนาดเล็กหรือธุรกิจรายย่อยร้อยละ 60 ธุรกิจขนาดกลางร้อยละ 30 และธุรกิจขนาดใหญ่ร้อยละ 10 (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์, 2547) ลักษณะงานเป็นอาชีพอิสระ ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจรายย่อยที่ไม่มีสัญญาการจ้างงาน จึงจัดเป็นอาชีพที่อยู่ในกลุ่มแรงงานนอกระบบกลุ่มหนึ่งที่ไม่ได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายคุ้มครองแรงงาน และไม่มีหลักประกันสังคมจากการทำงานทำให้ขาดหลักประกันในชีวิต ขาดโอกาสในเรื่องทรัพยากรและการสนับสนุนจากภาครัฐรวมทั้งขาดความรู้ความเข้าใจในตัวตน สิทธิ กฎหมาย และสุขภาพความปลอดภัยในการทำงาน (แผนงานพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงาน, 2553)

กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพช่างเสริมสวยต้องเผชิญกับปัจจัยอันตรายด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านเคมี กายภาพ ชีวภาพ การยศาสตร์ และจิตสังคม (อดุลย์ บัณชุกุล, 2544 และ บุญธรรม ทุมพงษ์, 2554) เนื่องจากการบริการที่สามารถทำเงินเข้าร้านได้มากที่สุด ได้แก่ การตัดผม การยืดผม การย้อมผม และการทำแพชชั่นสีผม (ธุรกิจเสริมสวย, 2553) จึงทำให้ผู้ประกอบการร้านเสริมสวยให้ความสนใจและมีการใช้สารเคมีในการให้บริการมากยิ่งขึ้น อีกทั้งบริษัทผู้ผลิตผลิตภัณฑ์เสริมสวย

ต่างๆ ได้พยายามคิดค้นและกระตุ้นการทำแพชั่นใหม่ๆ ทำให้มีการใช้สารเคมีกันอย่างแพร่หลาย สอดคล้องกับการสำรวจข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุข เมื่อปี พ.ศ. 2550 พบว่าช่างเสริมสวยมีการให้บริการหลักมากที่สุด คือ การสระไตร์ ตัดซอย ตัดผม ทำสีผม ยืดผม คิดเป็นร้อยละ 45.83 (สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2550)

โดยทั่วไปผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในร้านเสริมสวยมีส่วนผสมของสารเคมีที่เป็นพิษร้อยละ 30 (วันชัย สุทธิวีระขจร, 2554) ผู้ที่มีอาชีพเสริมสวยและลูกค้าที่มาใช้บริการนั้นมีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคและภัยต่อสุขภาพหลายประการ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ประเภทย้อมสีผม ฟอกสีผม น้ำยายืดผม น้ำยาดัดผม สเปรย์ฉีดผม เป็นต้น ทำให้ช่างเสริมสวยมีความเสี่ยงต่อการได้รับสัมผัสกับสารเคมีผ่านทางหายใจ ผ่านผิวหนังเข้าสู่ร่างกาย ซึ่งสารเคมีที่พบในผลิตภัณฑ์ คือ แอมโมเนียและสารกลุ่มเปอร์ออกไซด์ทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพความเป็นพิษของสารก่อให้เกิดการระคายเคืองต่อระบบทางเดินหายใจ ภูมิแพ้ หอบหืด หรือปัญหาทางผิวหนัง (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข, 2555) จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันอันตรายจากการใช้ผลิตภัณฑ์ของช่างเสริมสวย พบว่า ช่างเสริมสวยมีพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่เหมาะสม ไม่มีการตรวจสุขภาพประจำปี ไม่หยุดปฏิบัติงานขณะเจ็บป่วย ไม่มีการระบายอากาศ และมีการป้องกันตนเองที่ไม่เหมาะสม จากปัจจัยข้างต้นเป็นสาเหตุที่สามารถส่งผลกระทบต่อสุขภาพของช่างเสริมสวยได้ ซึ่งได้มีการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบต่อสุขภาพ พบว่า ช่างเสริมสวยมีความผิดปกติในระบบทางเดินหายใจ ร้อยละ 49.9 (ปวีณา ลิ้มปิทีปการ, 2560 และ พลากร สืบสำราญ, 2560) จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่มากที่สุดในประเทศไทยและมีประชากรมากเป็นอันดับ 2 ของประเทศอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีประชากรทั้งหมด 2,646,401 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย, 2561) ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของอำเภอเมือง นครราชสีมา มีประชากรทั้งหมด 17,873 คน (เทศบาลตำบลบ้านใหม่, 2555) เนื่องจากประชากรส่วนมากเป็นพนักงานของรัฐวิสาหกิจทำให้มีเวลาดูแลตัวเองน้อยลง ส่งผลให้งานบริการร้านเสริมสวยมีการเจริญเติบโตเพิ่มขึ้น เพื่อรองรับความต้องการของประชากรมีความสะดวกสบายในการเข้าใช้บริการ ดังนั้น สุภาพสตรีส่วนใหญ่จึงหันไปใช้บริการร้านเสริมความงามแบบครบวงจรหรือร้านเสริมสวยที่ตนชื่นชอบมากขึ้น ในตำบลบ้านใหม่มีร้านเสริมสวยทั้งหมด 35 ร้านที่เปิดให้บริการ ทำให้ผู้ประกอบการร้านเสริมสวยสัมผัสสารเคมีในปริมาณมากและมีโอกาสเกิดปัญหาสุขภาพจากการทำงานเพิ่มขึ้น

จากการศึกษางานวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันจากการใช้ผลิตภัณฑ์ของช่างเสริมสวยในตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นแนวทางให้ช่างเสริมสวยรับรู้

พฤติกรรมเสี่ยงจากการใช้ผลิตภัณฑ์ของช่างเสริมสวย และสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาในการส่งเสริมป้องกันอันตรายจากการใช้ผลิตภัณฑ์ของช่างเสริมสวย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของช่างเสริมสวยในตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ความรุนแรงของการได้รับอันตรายจากผลิตภัณฑ์ การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการได้รับอันตรายจากผลิตภัณฑ์ การรับรู้ความสามารถในการป้องกันตนเองจากการใช้ผลิตภัณฑ์ และพฤติกรรมป้องกันสารเคมีจากการใช้ผลิตภัณฑ์ของช่างเสริมสวย ในตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันจากการใช้ผลิตภัณฑ์ของช่างเสริมสวยในตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional study) โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมป้องกันจากการใช้ผลิตภัณฑ์ของช่างเสริมสวย ในตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เลือกแบบเฉพาะเจาะจง คือเป็นช่างเสริมสวยที่ปฏิบัติงานในร้านเสริมสวยในเขตพื้นที่ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ที่มีการสัมผัสกับผลิตภัณฑ์แอมโมเนียและสารกลุ่มเปอร์ออกไซด์เป็นองค์ประกอบ ซึ่งมีร้านเสริมสวยจำนวนทั้งหมด 35 ร้าน และมีช่างเสริมสวยจำนวนทั้งหมด 35 คน

แหล่งที่มาของร้านเสริมสวย คือ ร้านเสริมสวยที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาทั้งหมด ที่ช่างเสริมสวยมีการสัมผัสกับผลิตภัณฑ์แอมโมเนียและสารกลุ่มเปอร์ออกไซด์เป็นองค์ประกอบ

เกณฑ์คัดเข้า

1. กลุ่มตัวอย่างสามารถสื่อสารความหมาย เข้าใจ เขียน และอ่านภาษาไทยได้
2. กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ทำงานอย่างน้อย 6 เดือน
3. กลุ่มตัวอย่างยินดีเข้าร่วมการวิจัย

เกณฑ์คัดออก

กลุ่มตัวอย่างขอถอนตัวระหว่างดำเนินการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมป้องกันจากการใช้ผลิตภัณฑ์ของช่างเสริมสวยในตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 6 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะประชากรและสังคม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ ประวัติการแพ้ โรคประจำตัว ประสบการณ์การทำงาน และประสบการณ์การได้รับอันตรายจากการใช้ผลิตภัณฑ์ของช่างเสริมสวย ประสบการณ์การได้รับการอบรมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ช่างเสริมสวย (Check list) จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านการทำงาน ประกอบด้วย ขนาดธุรกิจ เป็นข้อคำถามแบบมีตัวเลือก ให้เลือกตอบ จำนวน 1 ข้อ และจำนวนช่างผู้ให้บริการ ระยะเวลาในการทำงานต่อวัน การจัดให้มีการป้องกันอันตรายจากผลิตภัณฑ์ของช่างเสริมสวย (Check list) จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 3 การรับรู้ความรุนแรงของการได้รับอันตรายจากผลิตภัณฑ์ของช่างเสริมสวย จำนวน 10 ข้อ โดยมีข้อคำถามเชิงบวก 5 ข้อ ได้แก่ 1,3,5,7,9 และเชิงลบ 5 ข้อ ได้แก่ 2,4,6,8,10 การสร้างข้อคำถามใช้แบบวัดความคิดเห็น มีลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง / เห็นด้วย / ไม่เห็นด้วย / ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 4 การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการได้รับอันตรายจากผลิตภัณฑ์ของช่างเสริมสวย จำนวน 8 ข้อ โดยมีข้อคำถามเชิงบวก 4 ข้อ ได้แก่ 1,3,4,5 และเชิงลบ 4 ข้อ ได้แก่ 2,6,7,8 การสร้างข้อคำถามใช้แบบวัดความคิดเห็นมีลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง / เห็นด้วย / ไม่เห็นด้วย / ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 5 การรับรู้ความสามารถในการป้องกันตนเองจากการใช้ผลิตภัณฑ์ของช่างเสริมสวย จำนวน 12 ข้อ โดยมีข้อคำถามเชิงบวก 6 ข้อ ได้แก่ 1,2,4,7,10,11 และเชิงลบ 6 ข้อ ได้แก่ 3,5,6,8,9,12 ลักษณะข้อคำถามสร้างแบบการวัดความคิดเห็นมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ได้แก่ ปฏิบัติประจำ / ปฏิบัติบ่อยครั้ง / ปฏิบัติบางครั้ง / ไม่เคยปฏิบัติ

ตอนที่ 6 พฤติกรรมป้องกันสารเคมีจากการใช้ผลิตภัณฑ์ของช่างเสริมสวย จำนวน 8 ข้อ โดยมีข้อคำถามเชิงบวก 4 ข้อ ได้แก่ 1,3,5,7 และเชิงลบ 4 ข้อ ได้แก่ 2,4,6,8 ลักษณะข้อคำถามสร้างแบบการวัดความคิดเห็นมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ปฏิบัติประจำ / ปฏิบัติบ่อยครั้ง / ปฏิบัติบางครั้ง / ไม่เคยปฏิบัติ

การหาคุณภาพเครื่องมือ

ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity)

- แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมดำเนินการวิจัย เพื่อขอคำแนะนำและแก้ไข หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านพิจารณาความเที่ยงตรงตามเนื้อหาความเหมาะสมของภาษาเป็นรายข้อว่าแต่ละข้อมีความสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของเนื้อหาโดยใช้เกณฑ์ดังนี้ (เยาวดี วิบูลย์ศรี. 2551)

- 1 สำหรับข้อคำถามที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
- 0 สำหรับข้อคำถามที่ไม่แน่ใจว่ามีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
- 1 สำหรับข้อคำถามที่ไม่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

บันทึกผลการพิจารณาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละข้อและนำไปหาดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยคณะผู้วิจัยเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ .50

- คณะผู้วิจัยทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของ ผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำเสนอต่อคณะกรรมการดำเนินการวิจัยเพื่อตรวจพิจารณาอีกครั้ง แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับช่างเสริมสวยในพื้นที่ตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 30 ชุด โดยได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) = .74

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับและคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามและแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ ตรวจสอบให้คะแนนข้อคำถามแต่ละข้อตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นำมาลงรหัส
2. นำแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มาวิเคราะห์แจกแจงความถี่และค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง
3. นำแบบสอบถามความรู้และแบบสอบถาม มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละของข้อมูล
4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง การรับรู้ความรุนแรงของการได้รับอันตรายจากการใช้ผลิตภัณฑ์ของช่างเสริมสวย การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการได้รับอันตรายจากการใช้ผลิตภัณฑ์ของช่างเสริมสวย การรับรู้ความสามารถในการป้องกันตนเองจากการใช้ผลิตภัณฑ์ของช่างเสริมสวย กับพฤติกรรมป้องกันจากการใช้ผลิตภัณฑ์ของช่างเสริมสวย ในตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาโดยใช้สถิติเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)

ได้รับรองจริยธรรมงานวิจัย จากวิทยาลัยนครราชสีมา เลขที่ NMCEC – 0005/2563

ผลการวิจัย

ช่างเสริมสวยในตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 97.14 มีอายุ 40 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 45.71 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 45.71 ระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 51.43 มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 20,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 37.14 มีประสบการณ์การประกอบอาชีพช่างเสริมสวย 1-10 ปีคิดเป็นร้อยละ 94.26 ไม่เคยมีประวัติการแพ้ สารเคมี คิดเป็นร้อยละ 88.57 และไม่มีโรคประจำตัว คิดเป็นร้อยละ 74.29 ไม่เคยมีประสบการณ์การได้รับอันตรายจากสารเคมีก่อนมาประกอบอาชีพช่างเสริมสวย คิดเป็นร้อยละ 97.14 ได้รับการอบรมความรู้เกี่ยวกับอันตรายจากการใช้สารเคมีที่ใช้ในการทำงานอาชีพช่างเสริมสวย คิดเป็นร้อยละ 77.14

ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 100 มีช่างเสริมสวยประจำร้าน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 94.29 ทำงานสัปดาห์ละ 5-6 วัน คิดเป็นร้อยละ 51.43 ทำงาน 8 ชั่วโมงขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 42.86 มีการให้บริการประเภทการสระไตร่มากที่สุดวันละ 3-5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 48.57 การตัดซอยมีการให้บริการมากที่สุดวันละไม่เกิน 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 60 การเปลี่ยนสีผมแบบย้อมผมมีการให้บริการมากที่สุดวันละไม่เกิน 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 97.14 และการให้บริการที่สัมผัสสารเคมีนานที่สุด ได้แก่ การสระไตร คิดเป็นร้อยละ 54.29 การตัดซอย คิดเป็นร้อยละ 54.29 การตัดผม คิดเป็นร้อยละ 60 การยัดผม คิดเป็นร้อยละ 57.14 การเปลี่ยนสีผมแบบย้อมผมสัมผัสสารเคมีนานที่สุด คือ มากกว่า 60 นาทีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 54.29 จัดให้มีอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล ได้แก่ ถุงมือ คิดเป็นร้อยละ 100 ผ้าปิดจมูก คิดเป็นร้อยละ 100 ผ้าคลุมกันเปื้อน คิดเป็นร้อยละ 97.14 ด้านการระบายอากาศภายในร้านส่วนใหญ่ใช้พัดลม คิดเป็นร้อยละ 94.29 ด้านการระบายของเสียและขยะร้านเสริมสวยมีขยะสำหรับสิ่งปนเปื้อนสารเคมีโดยเฉพาะ คิดเป็นร้อยละ 82.86 และอ่างล้างมือเฉพาะ คิดเป็นร้อยละ 60

ตารางที่ 1 ข้อมูลด้านการรับรู้ความรุนแรงของการได้รับอันตรายจากการใช้ผลิตภัณฑ์
ของช่างเสริมสวย

(N=35)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
การรับรู้ความรุนแรงของการได้รับอันตรายจากการใช้ผลิตภัณฑ์ ของช่างเสริมสวย		
ระดับต่ำ (1.00 – 2.00)	0	0
ระดับปานกลาง (2.01 – 3.00)	34	97.14
ระดับสูง (3.01 – 4.00)	1	2.86
มีค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ = 2.03 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D = 0.17		

จากตารางที่ 1 พบว่า ช่างเสริมสวยส่วนใหญ่มีการรับรู้ความรุนแรงของการได้รับอันตรายจากการใช้ผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 97.14 รองลงมาคือ อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 2.86

ตารางที่ 2 ข้อมูลด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการได้รับอันตรายจากการใช้สารเคมี
ที่มีอยู่ในผลิตภัณฑ์แต่งผมหรือเสริมสวย

(N=35)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการได้รับอันตรายจากการใช้สารเคมี ที่มีอยู่ในผลิตภัณฑ์แต่งผมหรือเสริมสวย		
ระดับต่ำ (1.00 – 2.00)	0	0
ระดับปานกลาง (2.01 – 3.00)	15	42.86
ระดับสูง (3.01 – 4.00)	20	57.14
มีค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ = 2.57 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.=.05		

จากตารางที่ 2 พบว่า ช่างเสริมสวยส่วนใหญ่มีการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการได้รับอันตรายจากการใช้สารเคมีที่มีอยู่ในผลิตภัณฑ์แต่งผมหรือเสริมสวย อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 57.14 รองลงมาคือ อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 42.86

ตารางที่ 3 ข้อมูลด้านการรับรู้ความสามารถในการป้องกันตนเองจากการใช้ผลิตภัณฑ์
 ของช่างเสริมสวย

(N=35)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
การรับรู้ความสามารถในการป้องกันตนเองจากการใช้ผลิตภัณฑ์ ของช่างเสริมสวย		
ระดับต่ำ (1.00 – 2.00)	0	0
ระดับปานกลาง (2.01 – 3.00)	2	5.71
ระดับสูง (3.01 – 4.00)	33	94.29
มีค่าเฉลี่ย $\bar{X}=2.94$ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.=.24		

จากตารางที่ 3 พบว่า ช่างเสริมสวยส่วนใหญ่มีการรับรู้ความสามารถในการป้องกันตนเองจากการใช้ผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 94.29 รองลงมาคือ อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 5.71

ตารางที่ 4 ข้อมูลด้านพฤติกรรมการป้องกันการใช้ผลิตภัณฑ์ของช่างเสริมสวย

(N=35)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
พฤติกรรมการป้องกันการใช้ผลิตภัณฑ์ของช่างเสริมสวย		
ระดับต่ำ (1.00 – 2.00)	0	0
ระดับปานกลาง (2.01 – 3.00)	3	8.57
ระดับสูง (3.01 – 4.00)	32	91.43
มีค่าเฉลี่ย $\bar{X}=2.91$ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.=.28		

จากตารางที่ 4 พบว่า ช่างเสริมสวยส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการป้องกันการใช้ผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 91.43 รองลงมาคือ อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 8.57

ตารางที่ 5 ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความรุนแรงของการได้รับอันตรายจากการใช้ผลิตภัณฑ์ การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการได้รับอันตรายจากการใช้ผลิตภัณฑ์ และการรับรู้ความสามารถในการป้องกันตนเองจากการใช้ผลิตภัณฑ์ กับพฤติกรรมการป้องกันการใช้ผลิตภัณฑ์ของช่างเสริมสวย

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	การรับรู้ความรุนแรงของการได้รับอันตรายจากการใช้ผลิตภัณฑ์	การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการได้รับอันตรายจากการใช้ผลิตภัณฑ์	การรับรู้ความสามารถในการป้องกันตนเองจากการใช้ผลิตภัณฑ์
พฤติกรรมการป้องกันการใช้ผลิตภัณฑ์ของช่างเสริมสวย	p-value = .03*	p-value = .39	p-value = .76
	r = -.14	r = .04	r = -.02

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่า การรับรู้ความรุนแรงของการได้รับอันตรายจากการใช้ผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์ในทางลบ ($r = -.14$) กับพฤติกรรมการป้องกันการใช้ผลิตภัณฑ์ของช่างเสริมสวยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p = .03$ การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการได้รับอันตรายจากการใช้ผลิตภัณฑ์ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการใช้ผลิตภัณฑ์ของช่างเสริม และ การรับรู้ความสามารถในการป้องกันตนเองจากการใช้ผลิตภัณฑ์ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการใช้ผลิตภัณฑ์ของช่างเสริม

สามารถสรุปได้ว่า ช่างเสริมสวยส่วนใหญ่มีการรับรู้ความรุนแรงของการได้รับอันตรายจากการใช้ผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 97.14 มีการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการได้รับอันตรายจากการใช้สารเคมีที่มีอยู่ในผลิตภัณฑ์แต่งผมหรือเสริมสวย อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 57.14 มีการรับรู้ความสามารถในการป้องกันตนเองจากการใช้ผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 94.29 มีพฤติกรรมการป้องกันการใช้ผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 91.43 ในส่วนของความสัมพันธ์ พบว่า การรับรู้ความรุนแรงของการได้รับอันตรายจากการใช้ผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการใช้ผลิตภัณฑ์ของช่างเสริมสวยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการได้รับอันตรายจากการใช้ผลิตภัณฑ์และการรับรู้ความสามารถในการป้องกันตนเองจากการใช้ผลิตภัณฑ์ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการใช้ผลิตภัณฑ์ของช่างเสริมสวย

อภิปรายผล

ช่างเสริมสวยส่วนมากมีการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการได้รับอันตรายจากการใช้สารเคมีอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ คณิต ลูกรักษ์ และคณะ (2554) ได้ทำการศึกษารับรู้ความเสี่ยงจากการใช้เครื่องสำอางของช่างเสริมสวยในกรุงเทพมหานคร พบว่าอาชีพช่างเสริมสวยเป็นกลุ่มอาชีพที่ต้องสัมผัสกับสารเคมีหลายชนิดทำให้ช่างเสริมสวยจำนวนมากมีความเสี่ยงจากการใช้เครื่องสำอางของช่างเสริมสวย ช่างเสริมสวยมีการรับรู้ความเสี่ยงเกี่ยวกับเครื่องสำอางในระดับดีมาก

ช่างเสริมสวยมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้ผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับพรแก้ว เหลืองอัมพร (2556) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีของช่างเสริมสวยในกรุงเทพมหานคร พบว่า ช่างเสริมสวยมีพฤติกรรมป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีโดยรวมอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับ พิมาณ อีระรัตน์สุนทร และคณะ (2560) ได้ศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันความเสี่ยงจากการรับสัมผัสสารฟอร์มัลดีไฮด์ของผู้ประกอบอาชีพช่างเสริมสวย อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ช่างเสริมสวยมีการปฏิบัติตนอยู่ระดับความเสี่ยงน้อย และสอดคล้องกับ ปวีณา ลิ้มปิทีปการ และคณะ (2560) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีของผู้ประกอบอาชีพบริการแต่งผม-เสริมสวยในเขตเทศบาลเมืองพิบูลมั่งสาหาร อำเภอพิบูลมั่งสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ช่างเสริมสวยพฤติกรรมในการป้องกันอันตรายจากสารเคมีอยู่ในระดับดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. เป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับศูนย์บริการสาธารณสุข สำนักอนามัยร่วมกับฝ่ายสิ่งแวดล้อมในการส่งเสริมพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีในการทำงานให้กับช่างเสริมสวย
2. เป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านความปลอดภัย ให้แก่ช่างเสริมสวยแบบเชิงรุก เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดเล็กที่เป็นแรงงานนอกระบบ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยในชุมชนใกล้เคียง เพื่อเปรียบเทียบการทำงานหรือพฤติกรรมการป้องกันสารเคมีของช่างเสริมสวย
2. ควรใช้สถิติในการวิจัยขั้นสูงขึ้นหาความสัมพันธ์กับปัจจัยที่เกิดขึ้นและสถานที่ใหม่ ๆ เพื่อเปรียบเทียบกับพฤติกรรมการใช้สารเคมีในร้านเสริมสวย

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. (2547). **บทสรุป โครงการศึกษาวิจัยธุรกิจบริการสู่ตลาดโลก “ประเภทธุรกิจเสริมสวย”**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก www.dbd.go.th/mainsite/.../summary%20of%20beauty%20salon.doc
- กองวิชาการและแผนงาน สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร. (2553). **ประชากรกรุงเทพมหานคร**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.bma-cpd.go.th/cpd/tp/planpop.html>
- คณิต ลูกרךซ์ และคณะ (2556). “ศึกษาการรับรู้ความเสี่ยงจากการใช้เครื่องสำอางของช่างเสริมสวย ในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2554”. **วารสารอาหารและยา**. ปีที่ 20 ฉบับที่ 1. หน้า 32-37.
- เทศบาลตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. **ข้อมูลประชากร**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก www.tambonbanmai.go.th.
- ธุรกิจเสริมสวย. (2553). **ธุรกิจเสริมสวย**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก http://km.cric.ac.th/files/1102172222212284_11030116162532.pdf
- บุญธรรม ทุมพงษ์. (2554). “ปัญหาสุขภาพจากการประกอบอาชีพเสริมสวยหรือแต่งผม”.
- เอกสารการอบรมผู้ประกอบการเสริมสวยหรือแต่งผม ตามโครงการพัฒนาระดับมาตรฐานสถานประกอบการ รุ่นที่ 1**. วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2554 ณ โรงแรมรอยัลลิเวียร์ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร เรื่องปัญหาสุขภาพจากการประกอบอาชีพเสริมสวยหรือแต่งผม. กองสุขภาพสิ่งแวดล้อม สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร.
- ปวีณา ลิ้มปิติปรากฏ และคณะ (2560). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีของผู้ประกอบอาชีพบริการแต่งผม-เสริมสวยในเขตเทศบาลเมืองพิบูลมั่งสาร อ.พิบูลมั่งสาร จ.อุบลราชธานี**. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <http://envocc.ddc.moph.go.th/uploads>.
- แผนงานพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ. (ม.ป.ป.) (2553) **แรงงานนอกระบบ**. อัดสำเนา.
- พรแก้ว เหลืองอัมพร และคณะ. (2556). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีของช่างเสริมสวยในกรุงเทพมหานคร**. มหาวิทยาลัยมหิดล : ม.ป.ท.
- พูนทรัพย์ โกมุกผล. (2550). **พฤติกรรมป้องกันอันตรายจากการสัมผัสสารเคมีอันตรายของพนักงานทำความสะอาด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลสาธารณสุข. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พิมาน ธีระรัตนสุนทร และคณะ. (2560). “ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมป้องกันความเสี่ยงจากการรับสัมผัสสารฟอร์มัลดีไฮด์ของผู้ประกอบอาชีพช่างเสริมสวย อำเภอท่าศาลา

- จังหวัดนครศรีธรรมราช”. วารสารวิชาการสาธารณสุข. ปีที่ 26 ฉบับที่ 3 (พฤษภาคม-มิถุนายน). หน้า 506-516
- วันชัย สุธีวีระขจร. (2554). “อาชีพอนามัยในอุตสาหกรรมทางด้านความสวยงาม”. เอกสารการอบรมผู้ประกอบการเสริมสวยหรือแต่งผม ตามโครงการพัฒนายกระดับมาตรฐานสถานประกอบการ รุ่นที่ 1. วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2554 ณ โรงแรมรอยัลลิเวียร์ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร เรื่องปัญหาสุขภาพจากการประกอบอาชีพเสริมสวยหรือแต่งผม. กองสุขภาพสิ่งแวดล้อม สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2559). ธุรกิจบริการเสริมสวยในประเทศไทย.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย. (2561). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <https://www.bora.dopa.go.th/index.php/th/85-snbt?limitstart=0>
- สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2550). **โครงการพัฒนาศึกษาพัฒนาระบบงานและการจัดทำเกณฑ์มาตรฐาน สำหรับ สถานบริการแต่งผม-เสริมสวย ตาม พรบ. การสาธารณสุข. รายงานการวิจัย : สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.**
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข. (2555). **อย.แจ้งเตือนภัย.** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก http://newsser.fda.moph.go.th/safetyalert/frontend/theme_1/index.php?Submit=Clear
- อดุลย์ บัณทุกุล. (2544). **คู่มืออาชีพเวชศาสตร์ 2000.** กรุงเทพมหานคร : ดวงกลมสมัย.